

'Internetmemes zijn modern cultureel erfgoed'

Met *De memers* richt theatermaker Booi Kluiwing zich op internetmemes. Die beeldcultuur kampt met auteursrechtwetgeving en de opkomst van NFT's.

Door onze medewerker **Marijn Lems**

"Zul je altijd zien", bromt theatermaker Booi Kluiwing (28), „laat-ie het precies afweten als de pers komt kijken." Hij staat voor zijn 'analoge meme maker', een apparaat waarmee iedereen zijn eigen uitgeprinte memes kan maken, waarmee Kluiwing ter voorbereiding van zijn nieuwste voorstelling *De memers* festivals en scholen bezocht. Internetmemes zijn grappige, vaak naar elkaar verwijzende, afbeeldingen, bedoeld om zoveel mogelijk gedeeld te worden. „Ik heb de 500 bekendste internetmemes uitgeprint en gelamineerd. Je kiest er een uit, scant de barcode, en dan wordt-ie uitgeprint. Met het toetsenbord kun je dan eigen teksten invoeren, die print je uit, plak je met prittstift op de meme, en voilà, een nieuwe invulling van de meme is geboren."

Kluiwing maakt al sinds zijn afstudeerwerk *Kek* (2018) theater over internetcultuur. In die voorstelling stond een jongen centraal die lang-

zaam radicaliseert vanwege een onderdompeling in alt-right op internet. De ritmische, puntige teksten, die Kluiwing baseerde op de stijl van zogenaamde *greentexts* op het beruchte internetforum 4chan, maakten het stuk tot een soort *beat poetry* voor de internetgeneratie. „Ik merkte dat het een uniek effect had op het publiek - voor oudere generaties was het een soort fascinerende geheimtaal, en voor mijn generatie was het een *eye opener* dat je die digitale wereld ook naar het toneel kan brengen."

We hebben tussen de 200 en 300 memes in de voorstelling verwerkt

In zijn volgende voorstelling, *Let's play* (2020), stortte Kluiwing zich in de wereld van videogame-streamers: mensen die op platforms als YouTube en Twitch videogames spelen voor een onlinepubliek, en becommentariëren wat ze in de game meemaken. Het is een potentieel lucratief vakgebied: de baten van de hele gamestreamingindustrie werden in 2020 geschat op 9,3 miljard dollar, met 1,2 miljard kijkers. Als vooronderzoek zette Kluiwing een eigen kanaal op en produceerde hij tientallen video's. „Dat bleek enorm ingewikkeld te zijn.

Je moet je tegelijkertijd op de game concentreren en je publiek vermaken. Ik bleek ook een te slechte gamer te zijn, ik verloor steeds dus werd door mijn volgers compleet belachelijk gemaakt. Ik heb daar wel veel technische kennis door opgedaan, die ik ook in de voorstelling kon verwerken. Maar omdat ik alles in mijn eentje deed: schrijven, maken, spelen, de techniek bouwen, kwam ik er wel achter dat ik keuzes moest gaan maken. In *De memers* sta ik voor het eerst niet zelf op de vloer, zodat ik me echt op de regie kan richten."

Gemeenschapskunst

Het idee voor de voorstelling ontwikkelde Kluiwing al in 2019. „Ik word sinds de middelbare school dagelijks met memes geconfronteerd. Toen ik me in mijn voorstellingen op internetcultuur ging richten, begon ik het steeds meer als een unieke beeldtaal te zien. Memes zijn eigenlijk gemeenschapskunst: je bouwt voort op het idee van een ander, binnen bepaalde codes creëer je iets nieuws. De gemeenschap bepaalt wat de beste ideeën zijn - die memes gaan dan viral. Het is modern cultureel erfgoed."

De memers kreeg daarom de vorm van een ode. „Ik heb eerst met de acteurs geïmproviseerd om te kijken of het werkt als je een meme live ensce-neert voor een theaterpubliek. Dat leverde heel veel goed materiaal op, we hebben uiteindelijk tussen de 200 en 300 memes in de voorstelling verwerkt. We monteren die snel achter elkaar zodat er een dialoog tussen de memes ontstaat, en ze op elkaar voortbouwen. Als het goed is geeft de voorstelling je het gevoel dat je door memes heen scrollt."

Een belangrijke reden om de voorstelling te maken was dat Kluiwing vreest voor het einde van de memecultuur. „Dit jaar is er Europese wetgeving geïntroduceerd die de verantwoordelijkheid voor auteursrechtelijke claims niet langer bij de individuele gebruiker legt, maar bij de website waarop ze publiceren. Dat kan een vernietigend effect op memes hebben, omdat die meestal op een bestaand beeld gebaseerd zijn, en websites uit angst voor schadeclaims repressief beleid zouden kunnen gaan voeren. Maar de grotere dreiging is de opkomst van NFT's, waarmee een specifiek beeld één eigenaar krijgt. Daarmee worden de waarden van gemeenschappelijkheid en toegankelijkheid die het internet groot hebben gemaakt steeds meer uitgehold door de uitgangspunten van speculatiekapitalisme. Er zijn al memes verwijderd omdat ze als NFT 'gemint' en verkocht zijn. Daarmee gaan memes de kant op van schilderijen die in de kluis van een of andere ceo verdwijnen."

De Memers bij De Nieuwe Oost, Arnhem, première 25/2, Theater Kikker, Utrecht. T/m 24/4. Inl: denieuweoost.nl

FOTO WIEKE VAN ROSMALEN

Booi Kluiwing (28) maakt theater over internetcultuur.